

tej smeri dela v mestu, posebno pa na periferiji, največ sile, naj bo s tega mesta predlagano, da bi se gradbeno dovoljenje izdalo šele ob soglasnosti krajevnega muzeja, za kar je v 6. členu pravilnika o gradbenih dovoljenjih (Ur. list FLRJ 24-268/52) tudi zakonita osnova, in se tako preprečile napake, ki so se do sedaj dogajale. Na popravilo zgradbe pa mora pristati tudi urbanist, ker se lahko dogodi, da je uporaba zemljišča, na katerem stoji zgradba, odločena za druge namene. Sele tedaj, ko so prizadete ustanove dale svoje pristanke, lahko naročimo izdelavo načrta za popravilo zgradbe. Načrt je treba nato poslati v pogled vsem prizadetim, da izrazijo svojo soglasnost, nakar ga vložimo v odobritev in zaprosimo za gradbeno dovoljenje. Nadaljnji postopek pa je enak enemu pri novogradnjah.

Kar zadeva zaščito kulturnih in zgodovinskih spomenikov, pokrajinskih posebnosti in pejsažev v Loki in njeni okolici (Sorško polje, Selška in Poljanska dolina), smo mnenja, naj bi strokovnjaki zavoda za zaščito prirodnih lepot in kulturnih spomenikov izvedli strokovni pregled navedenih krajev in dali občinskim odborom predloge, kaj je potrebno varovati ali zaščititi. S tem bi se vnaprej izognili dosedanjim škodljivim napakam in močno olajšali delo organov, ki so odgovorni za rast naših naselij.

Morda se bo graditelj vprašal: Čemu k vsem težavam časa še te sitnosti? Včasih so gradili brez vseh teh predpisov. — Temu pa ni tako; vsem prizadetim hočemo s temi navodili samo pomagati. Kajti več sitnosti bo imel oni, ki bo naše nasvete omalovaževal ali preziral, kot tisti, ki jih bo upošteval.

Razdobje gradbene anarhije ima kratke korenine. Rodilo se je hkrati s prvo industrijo v alpskih deželah, z iskanjem strehe za prve tovarniške delavce, z drobljenjem kmetij. Ta proces še danes traja in naša naloga je, da mu damo pravilno mesto in obliko. Brez nekdanje stroge in zavestne gradbene discipline in okusa bi ne bilo naše lepe Loke, kraja med rekama in gradom, bi ne bilo sosednjega Kranja z njegovimi stolpi in ne bi našli zavetja tisoči in tisoči prebivalcev na tako skromnem zemeljskem prostoru. Brez vnaprej deljene zemlje (ločitve njiv in naselij) bi ne bilo takšnega Sorškega polja — najlepšega regionalnega urbanističnega vzora domovine. Ta lepa krajina, gore, polja, vode in kozolci, vasi in mesta so biseri naše domovine, ki zaslužijo vso našo pozornost in nego. Prvi gospodarji teh krajev so jih znali visoko ceniti, danes pa so naši močni turistični aduti.

Marijan Masterl

DELO KUD »TONE ŠIFRER« V SEZONI 1954/55

Kulturnoumetniško društvo »Tone Šifrer« je po številu sekcij, pa tudi po delavnosti, eno največjih kulturnih društev daleč naokrog. Tega pa se po navadi zavemo šele, ko poslušamo poročila na občnem zboru. Za uvod samo dve številki iz finančnega poslovanja. Skupni enostranski knjigovodski promet je znašal čez dva milijona dinarjev in je samo gledališka sekcija imela malo manj kot 400.000 dinarjev dohodkov in seveda tudi izdatkov.

Stodvajsetlansko društvo je vodil upravni odbor, sestavljen iz petih članov čžje uprave in osmih vodij sekcij ali oddelkov (gledališke, folklorne, pevske, godbe, orkestra, knjižnice, prosvetnega lista in kuhinje). Poglejmo kar po vrsti, kakšno je bilo njihovo delo.

Gledališka sekcija je uprizorila šest del (Molière: Tartuffe, režija Janko Krek; Skufca; Trnuljčica, režija Poldka Stigličeva; Nušič: UJEŽ, režija Jože Audič; Bor; Težka ura in Oevirk; Ko bi padli oživeli, režija Janko Krek; Hašek: Dobri vojak Švejk, režija France Finžgar; Cankar: Za narodov blagor, režija Polde Polnec). Največji finančni uspeh je doživel Dobri vojak Švejk, 79.000 dinarjev, s katerimi smo kupili drva za prihodnjo sezono. Škoda je le, da so bila najkvalitetnejša dela najslabše obiskana.

Folklorna sekcija je zaradi nediscipliniranosti nekaterih članov razpadla in je od nje ostal za letošnjo sezono le še dolg. Verjetno pa bi bila njena oživitve, seveda pod trdnoročno spretnejo vodje, edina pot za pritegnitev mladine, ki je v KUD takorekoč sploh ni. Kaj pa bo, ko bodo starejši delo opustili, je pereče vprašanje vse kulturnoprosvetne dejavnosti v našem mestu.

Tudi pevka sekcija je bolj životarila. Do oživitve mešanega zbora sploh ni prišlo, pač je bil ustanovljen ženski zbor, ki je že zapel nekaj pesmi na akademiji za deseto obletnico osvoboditve. Izgleda, da se bo vsaj ta ohranil tudi v prihodnjem letu.

Godba na pihala je bila za gledališčem najbolj delavna. Saj je bila ob vsaki priliki na cesti in nobena akademija ni šla mimo brez nje. Nastopili so 12-krat (obletnica LP, loški teden, občinski praznik v Zabnici, komemoracija za Kamnitnikom, trije nastopi ob desetletnici osvoboditve, sprejemi itd.), poleg tega pa so igrali še tri budnice in pri treh pogrebih. Vsak godbenik je žrtvoval za vaje preko 60 ur in za nastope 38 ur. 25 godbenikov je torej v sedmih mesecih igralo okrog 1100 ur. Za vse to gre priznanje dirigentu Oskarju Skulju, ki je zainteresiral za igranje tudi mlade muzikante, in pa seveda članom godbe samim. Sedaj, ko so glasbila dokončno odkupljena, pa bodo prav gotovo še bolj marljivo igrali.

Orkester ima pravzaprav dve »firme«: Državno glasbeno šolo in KUD, vendar nastopa v glavnem pod imenom društva, čeprav so v njem le trije starejši godbeniki, člani KUD, ostali člani pa so gojenci glasbene šole. Kljub temu so imeli redne vaje vsako sredo in igrali na vseh predstavah Trnuljčice in na treh akademijah (29. novembra, 8. marca, 27. aprila), na samostojnem koncertu in ob zaključku šolskega leta gimnazije.

Knjižnica je pravzaprav samo še tradicionalni privesek društva, svojega ustanovitelja. Dosegla pa je že tako stopnjo razvoja, da jo KUD bolj duši, ker ji finančno ne more pomagati, kot pa podpira. Samo par številčk naj dokaže, kako potrebno je, da zaživi kot samostojna kulturna ustanova, sedaj, ko je v novih, primernih prostorih. Odprta je bila 1.019 ur, ima 3.582 knjig in 1.612 obiskovalcev, od katerih si redno izposoja knjige 750 članov. Izposodila jim je 11.538 knjig. Obisk izposojevalcev se je povečal za 51 mesečno, število izposojenih knjig pa se je zmanjšalo za 59 knjig. To nam kaže na drugo težavo, ki tare knjižnico: premajhna izbira knjig. Bralcev ne more zadovoljiti kot bi morala, to pa zato, ker so starejši knjižni fond že prebrali, vseh novih knjig pa knjižnica ne more nabaviti, ker nima dovolj denarja, saj je imela celo 11.000 din primanjkljaja. Stroški za vzdrževanje knjig pa bi bili še večji in njihova trajnost manjša, če si ne bi knjižničar Matija Trepše omislil lastne provizorične knjigovoznice, v Loki sta bili včasih dve, sedaj pa ni nobene, čeprav je na razpolago še nekaj knjigoveških strojev.

»Kaj pa Škofjeloški prosvetni list?« so spraševali mnogi gledalci. Izšli sta dve številki za Tartuffa in Švejka in tretja ob občnem zboru Muzejskega društva. Naprej pa mu tiskarna zaradi preobremenjenosti ni dala živeti. Postavljena je že bila četrta številka ob deseti obletnici osvoboditve, toda ker ni mogla iziti pravočasno, je postala neaktualna in sploh ni bila natisnjena. Nobena tiskarna noče prevzeti našega skromnega glasila, zato smo se odločili, naj v letošnji sezoni služi za prosvetni list kar zadnja stran plakatov, da bomo vsaj tako gledalce lahko seznanjali z uprizoritvami.

Tovarišica Simoničeva pa se prav nasprotno od gledalcev pritožuje, da so odmorji prekratki in da zato kuhinja in bife nimata večjih dohodkov. Seveda pa bo kot lani nadaljevala tudi letos z gospodinjskimi tečaji.

V okviru KUD deluje tudi Ljudskoprosvetna glasbena šola. Imela je v svojem drugem letu obstoja 17 učencev. Za 562 šolskih ur so plačali 56.284 dinarjev šolnine, pokazali pa so zadovoljiv uspeh. Glavna značilnost šole je, da sprejema vanjo ne omejuje starost in da v njej poučujejo tudi ljudske instrumente (harmonika itd.). Zato bi jo bilo škoda ukiniti. V sedanjih pogojih pa ne more životariti. Če bi dobila prostore v KUD in vsaj nekaj podpore, šolnina 400 din na mesec je precejšnja, bo lahko še naprej omogočala izpopolnjevanje predvsem starejšim amaterjem in pripravljala nove člane orkestru in godbi.

Delo društva bi bilo lahko še boljše, če bi se vsaj malo spremenila struktura članstva. Povečalo naj bi se število delavcev (sedaj 19) in mladine (sedaj 13) in pa, če bi imelo društvo malo boljše finančne pogoje. Vsi prostori so potrebni popravila, gledališče pa je še vedno na istem kot je bilo lani (nič reflektorjev, zaves itd.). Zato je tudi pri gostovanjih težko, ko moramo razvajene igralce sprejeti na naš majhen slabo razsvetljeni oder, v dve nemogoči garderobi itd. Ko bi se naše dolgoletne želje po adaptaciji dvorane in opremi odra uresničile vsaj letos, pa bomo zaenkrat kar lahko pozabili na novo zgradbo.

Janko Krek